

С. В. Ковальчук
магістрант ННІ педагогіки (Магістратура
8.18010020 "Управління навчальним закладом"
Житомирського державного університету імені
Івана Франка, м. Житомир)
e-mail: kovalchuk1012@mail.ru

**Розвиток управлінської компетентності молодого керівника
загальноосвітнього навчального закладу**

*В статті розглянуто розвиток управлінської компетентності
молодого керівника загальноосвітнього навчального закладу.*

*Здійснено аналіз поняття "управлінська компетентність керівника
ЗНЗ". Визначені напрямки професійного зростання керівника та
сформовані риси сильного керівника. Виокремлено підвищення
рівня управлінської компетентності керівника через особистісно-
зорієнтовану самоосвіту.*

Актуальність. В умовах прогресивних змін, які відбуваються у суспільстві, змінюється значення освіти, розширюється уявлення про роль та зміст управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу. Значної актуальності набуває проблема управлінської компетентності молодого керівника, яка достатньо відображена в науково-педагогічних дослідженнях .

У зв'язку з удосконалення системи освіти молодому керівнику потрібно оволодіти великим багажем знань, умінь і навичок, щоб відповідати званню управлінця-професіонала. Оскільки управлінська компетентність визначається не лише необхідною сумою знань, умінь і навичок, що визначаються сформованістю управлінської діяльності керівника, які можна віднести до його кваліфікації, а й таким якостям як ініціатива, співробітництво, здатністю до роботи у команді, комунікативними здібностями, умінням учитися, оцінювати, логічно мислити, відбирати і використовувати інформацію.

Аналіз досліджень і публікацій із зазначеної теми. Аналіз вітчизняної і зарубіжної літератури свідчить, що проблему розвитку професійної компетентності керівника ЗНЗ досліджувало багато вчених в різні періоди функціонування системи освіти. Серед них:

В. Бондар, Т. Браже, І. Жерносек, Л. Калініна, Л. Васильченко,
Р. Вдовиченко, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, Л. Карамушка,
Є. Коротков, В. Кричевський, В. Луначек, О. Мармаза, В. Маслов,

В. Мельник, Дж. Равен, Т. Сорочан, Г. Тимошко, Є. Хриков, А. Хуторської, Є. Чернишова, Р. Шакуров та ін.

У сучасній науковій літературі немає єдності відносно змісту поняття "управлінська компетентність керівника ЗНЗ". Наприклад, Т.М. Сорочан розглядає поняття компетентність керівника ЗНЗ" як єдність психологічної, теоретичної і практичної готовності до управлінської діяльності відповідно до конкретних вимог і завдань [1, 164-165]; І.А. Зязюн – як особливий тип організації знань, що забезпечує можливість прийняття ефективних рішень [2, 24]; Л. І. Даниленко – як інтегральну якість особистості, що має свою структуру, яка дозволяє керівнику у найбільш ефективний спосіб здійснювати свою діяльність, а також саморозвиток і самовдосконалення як у системі підвищення кваліфікації, так і в процесі самостійної роботи [3, 44-52]. Однак поняття "управлінська компетентність молодого керівника" головним чином визначається знанням форм і методів управління школою, високою методологічною культурою при розв'язанні питань управління закладом, знанням принципів та оперативно-технологічних функцій управління, знанням специфіки управління школою в режимі розвитку, знанням основ економіки та маркетингу, вмінням реалізувати управлінські функції на практиці, оптимально залучаючи людський ресурс до виконання завдань.

Мета статті: розкрити сутність розвитку управлінської компетентності молодого керівника загальноосвітнього навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Ефективна діяльність сучасного навчального закладу значною мірою залежить від управлінських якостей керівника, його професійної компетентності. Сучасний молодий керівник має бути мобільним, комунікабельним, вміти використовувати свої знання як інструмент до розв'язання управлінських проблем, генерувати нові ідеї, здатний самовдосконалюватися, вміти здобувати, аналізувати та використовувати інформацію, вміти налагоджувати індивідуальну роботу з педагогами, відчувати сучасність.

У системі освіти необхідним є оновлення підходів до організації дієвої системи розвитку управлінської компетентності молодого керівника загальноосвітнього навчального закладу. При оновленні системи розвитку управлінської компетентності відбудеться розвиток творчого потенціалу для більш повної професійної самореалізації, професійного та особистісного зростання молодого керівника.

Для виконання управлінської діяльності керівнику необхідні законодавчо-нормативні, директивно-методологічні, теоретичні й методичні, організаційно-педагогічні знання. Завдяки цим знанням у керівника формуються діагностично-прогностичні, організаційно-регулятивні, контрольні-оціночні уміння, які разом з культурою взаємовідносин та творчим потенціалом сприяють розвитку управлінської компетентності керівника.

Слід відмітити, що для розвитку управлінської компетентності молодого керівника створена система підвищення кваліфікації, яка повинна надавати реальну професійну допомогу, навчати знаходити, засвоювати, творчо використовувати інновації в управлінській діяльності. Оскільки при виконанні професійних обов'язків функціональна діяльність керівника інтегрується з його відповідними управлінськими знаннями, вміннями й особистісними характеристиками, що складає управлінську компетентність, то ми можемо говорити про підвищення рівня управлінської компетентності керівника.

Як окремий випадок підвищення рівня управлінської компетентності керівника можна розглядати особистісно-зорієнтовану самоосвіту, яка є результатом безперервного саморозвитку і позитивного впливу на колег. Вже перевірено, що навчальний заклад, в якому керівник прагне до самовдосконалення, до ефективнішого виконання своїх керівних обов'язків та на особистому прикладі стимулює саморозвиток співробітників – це заклад з великим потенціалом [4].

Одним з найважливіших завдань самоосвіти керівника є розвиток управлінських якостей керівника. Досвід свідчить про те, що неможна оволодіти цими якостями відразу, їх розвиток може відбуватися протягом тривалого відрізка часу.

В удосконаленні рівня управлінської компетентності важливу роль відіграють сьогодні інформаційні технології, які дозволяють молодому керівнику необмежено розширити доступ до інформації, урізноманітнити засоби навчання тощо. Оволодіння цими технологіями в мережі Інтернет дозволить керівнику загальноосвітнього навчального закладу доступ до інформаційних ресурсів людства, в тому числі і з питань управлінської діяльності керівника ЗНЗ.

Розвивати управлінську компетентність молодого керівника ЗНЗ необхідно в процесі навчання за трьома напрямками професійного зростання:

Розвиток наявних позитивних якостей, цілеспрямоване їх удосконалення. Потрібно мати більш критичне та помірковане ставлення до власних сил, вміння до їх аналізу та навички роботи над самим собою.

Формування вмінь та знань, яких керівник немає, але які дуже необхідні для професійної діяльності на високому рівні. Тут необхідна допомога консультантів, колег, що володіють арсеналом досвіду у роботі цього плану.

Постійне поповнення та оновлення знань, зростання особистої конкурентоспроможності.

Найбільш ефективним засобом розвитку управлінської компетентності керівника є розвиток за трьома напрямками одночасно. Але це здійснюється за умов достатнього обсягу вільного часу, доступу до джерел інформації, методичної забезпеченості процесу самовдосконалення [5].

Отже, молодий керівник ЗНЗ має спрямувати свій особистісний розвиток і розвиток управлінської компетентності на формування в собі рис саме сильного керівника:

- уміння спілкуватися з людьми;
- уміння допомагати людям для розвитку та застосування талантів;
- здатний викликати довіру до себе;
- здатність розвивати та залучати людей до спільної роботи;
- здатність відмовитися від своєї точки зору, якщо підлегли доведуть, що вона не оптимальна;
- спокійне сприймання і перемог, і поразок;
- енергійність, із високим рівнем зусиль;
- компетентність у проблемах управління;
- здатний викликати довіру до себе;
- здатність бачити зміни і всередині організації і поза нею;
- здатність відповідати за рішення;
- здатність створювати атмосферу відданості справі, ініціативи та відповідальності, у якій персонал готовий до нововведень і оцінює свої дії відповідно до спільної мети;
- уміння впроваджувати в практику нові ідеї;
- уміння підтримувати цікаві ідеї та пояснювати іншим, чому саме їх варто підтримувати;
- розширяти кругозір і відповідальність співпрацівників;
- уміння продуктивно використовувати свій час [6].

Висновки. Із вище сказаного зрозуміло, що розвиток управлінської компетентності керівника – першочергове завдання на шляху до здійснення ефективної діяльності загальноосвітнього навчального закладу. Молодий керівник, що здійснює управлінську діяльність, не може володіти всіма необхідними знаннями, уміннями, навичками і якостями в максимально розвинутій формі. Проте в процесі розвитку управлінської компетентності він ними оволодіє і стане сильним керівником, який готовий узяти на себе відповідальність за роботу, ставить перед собою та колективом реальні цілі та докладляє максимальних зусиль для їх досягнення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія і практика : монографія / Т. М. Сорочан. – Луганськ : Знання, 2005. – 384 с.
2. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / за ред. І. А. Зязюна. – Київ : Віпол, 2000. – 636 с.
3. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи : монографія / Л. І. Даниленко. – К. : Логос, 1998. – 140 с.
4. Васильченко Л. В. Професійна компетентність керівника / Л. В. Васильченко, І. В. Гришина. – Х. : Основа, 2006. – 208 с.
5. Вдовиченко Р. П. Управлінська компетентність керівника школи / Р. П. Вдовиченко. – Х. : Основа, 2007. – 112 с.
6. Колосовська С. Г. Вимоги до професійних здібностей керівника освітнього закладу. – Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/2_2010/kolosovs.pdf

С. В. Ковальчук

Развитие управленческой компетентности молодого руководителя общеобразовательного учебного заведения

В статье рассмотрено развитие управленческой компетентности молодого руководителя общеобразовательного учебного заведения.

Осуществлен анализ понятия "управленческая компетентность руководителя ЗНЗ". Определены направления профессионального роста руководителя и сформированы черты сильного руководителя.

Выделено повышение уровня управленческой компетентности руководителя через личностно-ориентированное самообразование.

S. Kovalchuk

Development of administrative competence of young leader of general educational establishment

In the article considered is development of administrative competence of young leader of general educational establishment. The analysis of concept "administrative competence of leader CEI " is carried out. Certain directions of professional increase of leader and formed lines of strong leader. The increase of level of administrative competence of leader is distinguished through the personality-orientated self-education.